

Täysistunto

Torstai 3.9.2020 klo 16.02—17.26

2.2. Suullinen kysymys kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamisesta (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 95/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Tästä samasta aiheesta, teemasta, on myös toinen kysymys, ja annan sen nyt tähän perään. Edustaja Kauma.

Keskustelu

16.08 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! UPM 450 työpaikkaa, Finnair 1 000, Lapin matkailu 2 000, Swissport 700 — listaa lakkautuksista ja irtisanomisista voisi jatkaa. Monessa kodissa eri puolella Suomea mietitään nyt, miten tässä pärjätään, miten hoidetaan asuntovelat, mistä saadaan uusi työpaikka.

Arvoisa pääministeri Marin, näiden perheiden hätä on todellinen. Toitte viime lauantain Ykkösaamussa Ylellä esiin, että jos olisitte saanut itse päättää, niin ette olisi lakkauttanut Kaipolan tehdasta Jämsässä. Ajatus on toki kaunis mutta herättää kysymyksen, miten hyvin te oikeastaan ymmärrätte, miten yritykset toimivat. Fakta nimittäin on se, että yrityksen on oltava kannattava [Kimmo Kiljunen: Se on kannattava!] ja myös tulevaisuuden näkymien on oltava valoisia, jotta toimintaa kannattaa jatkaa.

Kuuden tunnin työaika, jopa 800 miljoonan euron yritysverojen korotukset ja yritysten vieroksuminen koronatestien hoitamisessa — nämä kaikki antavat valitettavasti ymmärtää, että Suomen hallitus ei arvosta [Puhemies koputtaa] yrityksiä ja Suomeen ei edes haluta investointeja.

Kysyisinkin teiltä, pääministeri Marin: mitä konkreettisia päätöksiä aiotte tehdä, että eri maiden välillä harkitseva yritys perustaa tehtaansa tai pääkonttorinsa mieluummin Suomeen [Puhemies: Kysymys!] kuin vaikkapa Ruotsiin tai Saksaan?

16.09 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli muutamia virheellisiä väittämiä. Jo äsken korjasin puheenvuoroa siitä, että hallituksen ohjelmassa ei ole työajan lyhentämistä, eikä sitä ole tarkoitettukaan lyhyen aikavälin tavoitteeksi vaan tavoitteeksi siihen, että kun työn tuottavuus paranee, niin samalla me voimme myös parantaa tavallisten työntekijöiden asemaa ja elämää. Tässä työajan lyhentäminen voisi olla yksi tällainen ratkaisu. Se ei ole tämän hallituksen ohjelmassa eikä se ole missään vaiheessa ollutkaan. Mikäli tätä keskustelua halutaan jatkaa, se toki voidaan tehdä, mutta ei tämä tosiasia muuksi muutu.

Toinen virheellinen väittäjä, joka tässä tuli, on se, että yksityisiä yrityksiä oltaisiin testauksen osalta karsastettu. Näin ei ole. Hallitus on toivottanut koko meidän terveydenhuollon kapasiteetin tervetulleeksi ja halunnut hyvää yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

välillä siinä, että me saamme meidän testauskapasiteetin niin ylös kuin mahdollista. Tämä on ollut hallituksen selkeä viesti.

16.10 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraava kysymykseni on matkustusrajoituksista.

Nimittäin muun muassa THL:n asiantuntija Mika Salminen on todennut, että Suomen matkustusrajoitukset ovat erittäin tiukkoja. Tämä häiritsee jo suuresti meidän matkailuamme ja työntekijöiden matkustamista sekä täältä Suomesta muualle että tänne Suomeen.

Olen ymmärtänyt niin, että hallitus on aika erimielinen tässä asiassa. Teillä on puolueiden kesken erilaiset näkemykset siitä, mitä näille matkustusrajoituksille tulisi tehdä, jotta työpaikat voidaan säilyttää ja jotta ihmiset pystyvät myöskin tulemaan Lappiin pitämään yllä matkustusta.

Mitä aiotte tehdä, että saatte muutkin puolueessa ja hallituksessa vakuuttuneeksi tästä? Ministeri Lintilä, olen ymmärtänyt niin, että teillä on vähän erilainen kanta kuin muilla hallituksen ministereillä. Haluaisinkin kuulla, mitä tässä on tulossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri pyysi puheenvuoron, pääministerille ensin.

16.11 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei hallituksen sisällä ole tästä erimielisyyttä. Me tietenkin haluamme pitää tautitilanteen niin hyvänä kuin mahdollista ja samaan aikaan avata turvallisesti rajoitustoimenpiteitä.

Kuten olen jo kertonut, hallitus on lähtenyt valmistelemaan terveysturvallista matkustamisen mallia, jolla voitaisiin negatiivisen testituloksen kautta mahdollistaa nykyistä laajemmin työmatkailu ja myös muunlainen matkailu niin, että samalla varmistamme, että se on turvallista, ja samalla voimme avata matkailua esimerkiksi Lapin osalta. Tämä olisi meille iso apu, ja tätä työtä paraikaa tehdään. Toivottavasti ensi viikolla voidaan tämä lainsäädäntö lähettää lausuntokierrokselle ja tuoda eduskuntaan kenties jo syyskuun aikana, niin että jo lokakuussa meillä olisi tämä terveysturvallinen matkustamisen malli.

Lapin yritysten ja muidenkin matkailualan yritysten hätä on kuultu, ja tähän on toimenpiteitä tulossa, ja varmasti ministeri Lintilä voi avata tätä kokonaisuutta tarkemminkin.

16.13 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkailun tilanne on erittäin vaikea, vaikea ja vakava, ja tietysti olemme jo menettäneet ensimmäisiä kuukausia. Nyt puhutaan aina Lapin matkailusta, mutta kyllä se on yleensä Suomen matkailua laajassa mittapuussa. Me ei voida tehdä yhtä aluetta koskevia ratkaisuja.

Meidän tulee pyrkiä siihen, että me pystymme vakuuttamaan matkanjärjestäjät siitä, että he voivat järjestää matkoja ja näillä matkustajilla on mahdollisuus tulla ilman erityisiä rajoituksia. Tämä on se ensimmäinen tavoite, ja ensi viikolla, kun käymme keskustelua rajoista, tämän täytyy ilman muuta olla se hallituksen pääviesti ulos. Me tiedämme kaikki, että myös Schengen-rajoitukset tulevat loppumaan ennen joulukuuta, mutta mitä se tulee aiheuttamaan ja mitä tapahtuu kolmansista maista tuleville? Kyllä meidän pitää pystyä rakentamaan näille matkailuyrityksille se kuva, että he pystyvät myymään matkoja. Me olemme valitettavasti kyllä tämän talven osalta siellä pohjoisessa menettäneet jo ihan liian paljon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

16.14 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotus ja tulonsiirrot ovat hyvä tapa jakaa ja tasata hyvinvointia, mutta toisin kuin vasemmalla usein luullaan, niillä ei luoda hyvinvointia. Siihen tarvitaan tuottavaa työtä ja Suomen tapauksessa erityisesti vientiteollisuutta.

Hallituspuolueiden riveistä on kuultu hyvin kummallisiakin näkemyksiä, muun muassa ehdotus Kaipolan tehtaan kansallistamisesta. Yritysten toimintaedellytykset eivät tietenkään riipu omistajuudesta. Muun muassa Finnairilla ovat mittavat yt-neuvottelut käynnissä.

Kyllähän asia on niin, että Suomeen ei tule investointeja, ellei Suomi ole houkutteleva investointiympäristö. Sijainnille ja etäisyyksille emme voi poliittisilla päätöksillä mitään, mutta esimerkiksi kuljetusten hintaan, verotukseen, metsäpolitiikkaan ja palkkojen sivukuluihin voimme vaikuttaa. Kysymys kuuluukin: aikooko hallitus vaikuttaa näihin tekijöihin, ja jos kyllä, millä tavalla?

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukyky muodostuu monista eri tekijöistä. Yhtenä isona kokonaisuutena, jonka hallitus on jo päättänyt, on teollisuuden sähköveron laskeminen EU:n minimitasolle. Tämä on pitkään odotettu toimi, ja tämä hallitus sen tekee ja on siitä jo päätökset tehnyt ja linjaukset tehnyt, ja ensi vuoden alusta näin tulee tapahtumaan. Tämä on merkittävä kädenojennus teollisuuden suuntaan.

On muitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat meidän kilpailukykyymme, esimerkiksi isojen yritysten investointipäätöksiin. Itse kyllä nostaisin tässä esille keskustelun, jota on viime päivinä käyty esimerkiksi terveystilanteen ja taloustilanteen vastakkainasettelusta, ikään kuin nämä olisivat vastakkaisia asetteluita. Itse näen kyllä niin, että mikäli Suomi pystyy hoitamaan koronapandemian vallitessa tilanteensa näin hyvin, että me pystymme pitämään taudin hyvin matalalla tasolla, niin myös kansainväliset sijoittajat tulevat katsomaan sitä, missä yhteiskunnissa tämänkaltaisessa kriisissä on onnistuttu hoitamaan tilanne hyvin, missä on vakaa, turvallinen järjestelmä, missä viranomaiset ovat tehneet tarvittavia päätöksiä, [Puhemies koputtaa] mihin kannattaa investoida. Joten itse kyllä näen, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä, [Puhemies koputtaa] ja meillä on ensisijainen tärkeys siinä, [Puhemies koputtaa] että me varmistamme, että epidemia ei Suomessa laajene.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edelleenkin minuutti on minuutti.

16.16 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on todellakin vakava. Meillä on 400 000 työtöntä, tuhannet ja kymmenettuhannet ihmiset ovat yt-neuvotteluissa, yritykset kertovat näitä vakavia viestejä, ihmiset ovat huolissaan. Jatkuvasti tulee yhteydenottoja eri aloilta, alueilta siitä, miten minun työpaikkani käy.

Kuten, pääministeri, totesitte, kilpailukyky koostuu monista asioista, mutta se kilpailukyky on kaikki kaikessa nyt tässä tilanteessa, kun koronan takia maailmanmarkkinat supistuvat. Suomalaiset vientiyritykset, meidän hyvinvointimme kivijalka, käyvät taistelua siitä, että ne pysyvät hengissä. Ja niitä päätöksiä kilpailukyvyn parantamiseksi tarvitaan nyt.

Te sanoitte, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä. Terveystilanteessa on kohtuullisen hyvin, erinomaisenkin hyvin, onnistuttu, mutta talouden hoidossa ei. Nyt me tarvitsimme nopeasti päätöksiä myös talouden ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Pääministeri Marin tai valtiovarainministeri Vanhanen: Teettekö te budjettiriihessä todellisia päätöksiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

Suomen kilpailukyvyyn parantamiseksi? Teettekö te päätökset siitä, että teollisuuden kustannukset eivät nouse? [Puhemies koputtaa] Ja teettekö te päätöksiä, jotta hallitusohjelman 75 prosentin työllisyysaste saavutetaan?

16.17 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmassa kysymyksessä täällä sanottiin, että me emme arvosta yrityksiä. Kun katsotaan, mitä keväällä ja kesäkuussa hallitus päätti yritysten ongelmien ratkaisemiseksi, helpottamiseksi, niin se oli paljon, ja se kertoo siitä, että me arvostamme yrityksiä. Konkurssitilastot kertovat siitä, että tähän mennessä tätä epidemiaongelmaa on hoidettu hyvin vastuullisella tavalla, olemme pystyneet säilyttämään yritykset.

Me olemme tekemässä, aivan niin kuin pääministeri totesi, toimia, jotka vaikuttavat kilpailukykyyn. Toimimme äärimmäisen vaikeissa olosuhteissa, maailmanmarkkinat supistuvat. Monet niistä yritysten lomautuksista, joista tässä on kerrottu, eivät liity hallituksen toimenpiteisiin millään tavalla, vaan ne johtuvat tästä maailmanlaajuisesta koronatilanteesta: kysyntää ei ole. Meidän pitää hoitaa näitä kysymyksiä yhdessä: elinkeinoelämä, valtio, työmarkkinatahot yhdessä. Se on se tapa, jolla tähän pitää vastata. Tässä haetaan hyvin helppoja ratkaisuja, ikään kuin joku yksittäinen polttoaine olisi se ratkaiseva tekijä. [Puhemies koputtaa] Näin ei ole.

16.19 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Valtion tehtävä on oletettavasti parantaa kansalaisten ostovoimaa, että tavalliset ihmiset voivat asua, autoilla ja kuluttaa, ostaa asioita. Nykyään Suomessa liian moni työssäkäyvä elää aika ahtaasti ja ajaa vanhalla autolla.

Näiden töitä niska limassa tekevien suomalaisten ostovoimaa on parannettava, mutta sen sijaan tämä vihervasemmistolainen veronkorotuspolitiikka syö sitä ostovoimaa ja se syö yritysten kilpailukykyä. Vihervasemmistolainen tuhlailu täällä valtion tasolla taas lisää painetta sille, että veroja täytyy korottaa lisää ja lisää.

Meidän on tämän vihervasemmistolaisen politiikan sijaan syytä siirtyä perussuomalaiseen työtä ja yrittäjyyttä kannustavaan politiikkaan. [Eduskunnasta: Kyllä, ja mahdollisimman pian!] Arvoisa pääministeri, onko teillä mitään aikomuksia lähteä reiluihin [Puhemies koputtaa] veronkevennyksiin, kuten ansiotuloverojen kevennyksiin, jotta saataisiin lisää sitä ostovoimaa?

16.20 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön ehdotukseen ensi vuoden budjetiksi tehdään ansiotason nousuun liittyvät veronkevennykset tuloverotukseen, mutta emme ole esittämässä tämän päälle mitään lisää.

Tässähän kesällä kokoomus esitti, että miljardin tuloveron kevennyksen tekemällä voitaisiin saavuttaa työllisyyttä. Siinä heillä itsellään oli vastaus, että se tuottaisi 6 000 työpaikkaa — eli 180 000 euroa yhden työpaikan synnyttämiseen. Tämä ei ole sellainen kustannustehokas tapa, jolla hallitus lähtee mukaan. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Antti Kurvinen: Tempputyöllistämistä!]

Tällä hetkellä kuluttajien luottamukseen ja ostovoimaan vaikuttaa ennen muuta ihmisten luottamus, joko sen olemassaolo tai turvallisuudentunne, ei suinkaan se, mitä verokevennyksillä ehkä voitaisiin saada. Kulutuskysyntään ja sitä kautta työllisyyteen vaikutetaan lyhyellä tähtäimellä ehkä kaikkein parhaiten sillä, että tätä epidemiaa ja taloutta [Pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

hemies koputtaa] yleensä hoidetaan hyvin, niin että ihmiset voivat luottaa turvallisesti tulevaisuuteensa.

16.21 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahaa on saatavilla keskuspankkien ja valtioiden elvytysohjelmien ansiosta, mutta riittääkö yrityksillä kanttia investoida epävarmassa ympäristössä, ja pärjäämmekö kansainvälisessä kilpailussa, kun vahva euro syö hintakilpailukykyämme? Tämä ei ollut ainoastaan minun ajatukseni, vaan suurimman Suomessa toimivan pankin, Nordean, pääekonomisti Tuuli Koivu sanoi näin eilen. Onko yrityksillä kanttia investoida tässä ympäristössä? Pärjäämmekö kv-kilpailussa viimein ilman devalvaatiota?

Valtiovarainministeri Vanhanen, äsken torppasitte veronalennustien palkkaverotuksen osalta. Se olisi tapa tuoda suomalaisille ostovoimaa ja luoda työtä. Totta kai yhden vuoden tasolla fiskaalisesti tämä maksaa, mutta kun katsotaan pidemmälle, dynamiikalla on myönteinen vaikutus. Mutta kysyn teiltä: millä tavalla te torppaatte sen tuntuman, joka on syntynyt, että verot eivät pysy ennallaan vaan ne lähtevät nousuun? [Puhemies koputtaa] SDP:n vero-ohjelmaa on väläytelty: 500 miljoonaa yrittäjille veronkorotuksia. Te olette sanonut, että sopeutus tehdään [Puhemies: Kysymys!] 2022. Oletteko valmis lupaamaan yrittäjille ja yrityksille, että investointien ja yrittäjyyden verot [Puhemies koputtaa] eivät Suomessa nouse?

16.23 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovin monet tahot esittävät tuloveron alentamista keinona edistää taloutta. Jos valtio voisi luopua tuloistaan, niin kyllä sillä varmasti merkitystä olisi, mutta yleensä ne, jotka esittävät näin, sanovat, että tuloverokevennykset rahoitetaan haittaveroja korottamalla, ja silloin tullaan juuri niihin asioihin, joita taas teollisuus ja vienti vastustavat. Tässä on oikeastaan vetoamus kyllä myös elinkeinoelämän järjestöille. Myös sillä puolella kannattaisi miettiä sitä, että mitä ovat aidosti ne keinot, joita ajetaan. Onko se tuloveron kevennys vai jotakin muuta?

Tulevaisuuden ja luottamuksen näkökulmasta tällä hetkellä se suurin kysymys on, millä tavalla vientitodotukset kehittyvät. Uskon, että aika monet yritykset miettivät investointipäätöksiä tehdessään sitä, onko tuotteelle aidosti kysyntää maailmalla, ja tällä hetkellä valitettavasti vastaus on se, [Puhemies koputtaa] että ei ole. Kaikki asiat eivät ole sellaisia, jotka me Suomen hallituksessa voimme [Puhemies koputtaa] ratkaista. Yhdessä pitää hoitaa tätä epidemiaa. [Ville Tavio: Se oli kuin vasemmistolaista puhetta!]

16.24 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli jälleen kokoomuksen edustajilta yksi virheellinen väite liittyen siihen, minkälaisia veroesityksiä esimerkiksi sosiaalidemokraateilla olisi. Itse olen avannut tässäkin salissa monta kertaa sitä, että meidän pitää nähdä tämä käynnissä oleva kriisi ja ne taloudelliset toimet, joita me tulemme tarvitsemaan, monesta eri näkökulmasta. Tällä hetkellä, kun me olemme syvässä kriisissä, vaikeassa suhdannetilanteessa, me tarvitsemme elvyttävää politiikkaa, elvyttäviä toimia, koska me haluamme aikaansaada kasvua ja päästä ulos tästä kriisistä. Näiden toimien rinnalla me tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia, jotka eivät välttämättä vielä auta tässä suhdannetilanteessa, mutta pidemmällä aikavälillä näitä rakenteellisia uudistuksia on tehtävä ja niitä voidaan tehdä, ja ne vaikutukset näkyvät pidemmällä aikavälillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

Näiden lisäksi voi olla, että tulee vielä aika, että tarvitsemme myös sopeutustoimia. Se aika ei ole nyt, ei tässä suhdannetilanteessa, mutta myöhemmin tällainenkin aika voi tulla, ja tällöin me keskustelemme niin menopuolesta kuin tulopuolesta, ja tällöin myös verotuksen [Puhemies koputtaa] kysymykset voivat nousta esille, mutta kyse ei ole politiikasta, jota me nyt tarvitsemme, koska me teemme järkevää politiikkaa [Puhemies koputtaa] kussakin suhdannetilanteessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan kyllä ihan vakavasti nyt sekä edustajia että ministereitä, että minuutti on minuutti, ja nyt mallisuoritus tulee edustaja Lindtmanilta.

16.25 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kannustuksesta. — On selvää, että maailmalla jatkuva koronatilanne antaa aihetta huoleen talousnäkymistä ja erityisesti viennin näkymistä. Ja sen vuoksi on tärkeätä, että koko Eurooppa elpyy, koska on vaikea nähdä, että vain Suomi elpyisi ja muu Eurooppa ei.

Arvoisa puhemies! Haluan kyllä sanoa, että se väite, että hallitus ei olisi onnistunut tämän koronakriisin keskellä taloudenpidossa, on kyllä aika pitkälle menevä tulkinta. Suomen vauriot tähän mennessä Euroopassa ovat olleet pienintä luokkaa — pienintä luokkaa — ja tämäkin kannattaisi joskus oppositiosta tunnustaa. Sähkövero lasketaan nyt teollisuudessa alemmalle tasolle kuin silloin, kun kokoomus ja perussuomalaiset olivat hallituksessa. Dieselin hinta on reaalisesti alemmalla tasolla kuin silloin, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. Toimia tarvitaan, mutta nyt se tärkein päätös, mikä budjettiriihestä tarvitaan, on se, että tuetaan taloutta, koska jos nyt käynnistettäisiin leikkaukset [Oikealta: Aika!] näiden synkkien uutisten lisäksi, niin se olisi myrkyä.

16.26 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhdannepoliittinen tilanne on se, että tänä vuonna on tehty elvytyspäätöksiä. EU:n elpymispaketin avulla niitä saadaan lisää. Ensi vuosi on finanssipolitiikan näkökulmasta selkeästi elvyttävä, ja se on suhdannepoliittisesti aivan oikein. Sitä tämä tilanne vaatii. Se tarkoittaa sitä, että meillä edelleen valtiontalouden alijäämä ensi vuonna on korkea, siitä emme pääse mihinkään. Mutta näin on nyt järkevää toimia. Me emme ole tekemässä sellaisia merkittäviä veronkiristyksiä, jotka vaikuttaisivat olennaisesti kulutuskysyntään. Me emme ole tekemässä valtiolta budjettirahoitteisesti tänä vuonna enää lisäelvytystoimia sen päälle, mitä nytten on tehty ja EU-paketin kautta on saatavissa.

16.27 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on keskusteltu kustannuskilpailukyystä, ja aivan kuten monta kertaa on esille tullut, niin energian hinta on tietenkin suomalaiselle teollisuudelle keskeistä ja se, että sähkövero lasketaan sille samalle tasolle kuin vaikkapa Ruotsissa. Se tarkoittaa sitä, että käytännössä isoilla firmoilla sähkö on jatkossa neljä kertaa edullisempaa, pienillä ja keskisuurilla konepajoilla, metallipajoilla se on 14 kertaa edullisempaa kuin se toistaiseksi on ollut, joten hallitus on kyllä reagoinut.

Mutta aivan kuten on esille tullut, niin työn tekemiseen liittyvä kustannuskilpailukyky on myöskin merkittävä, ja siihen tietenkin liittyvät ne monet kirjaukset, joita myös hallitusohjelmassa on, että pidetään huoli, että työpaikat pysyvät meillä. Mutta kuinka saisimme niitä myös lisää tähän maahan? Arvoisa hallitus, kysynkin: kuinka hallitus varmistaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

sen, että myös työllisyyden kustannuskilpailukyky on meillä kansainvälisesti verrattaen korkealla tasolla?

16.28 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kädessä kysymys on siitä, millä tasolla me pystymme pitämään erilaisten maksujen ja verojen tason. Se riippuu siitä, kuinka hyvin onnistumme työllisyyden ylläpitämisessä, siinä, että meidän vientimme vetää, ylipäättään siinä, että tämä taloudellinen toimeliaisuus jatkuu. Meidän pitää avoimesti ja rehellisesti myöntää se, että me olemme hyvinvointiyhteiskunta, joka tarvitsee myös rahansa hyvinvointipalveluiden järjestämiseen, ja se raha pitää tienata työnteolla ja viennillä. Tässä on kyse tästä laajasta kokonaisuudesta, jota vastuullisesti hoidetaan. Hallitus omalta puoleltaan suhdannepolitiikalla haluaa antaa viestin siitä, että tehdään kaikki se, mikä on tehtävissä talouden pyörien pyörittämiseksi. Se tehdään tavalla, joka kuitenkin on myös takaamassa pitkän tähtäimen kestävyys.

16.29 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri kuten pääministeri totesi, niin on havaittu, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä, joten on tärkeätä, että epidemia ei pääse leviämään, ja tuki sille työlle. Sen sijaan pitkällä aikavälillä on tärkeätä, että me panostamme osaamiseen, kuten hyvin tiedetään, ja tuottavuuteen, ja olisin halunnut kuulla, minkälaisia ajatuksia EU:n elpymispaketin suhteen hallituksessa on, jotta me pystymme välttämään tällaiset Kaipolan paperitehtaan kaltaiset elinkeinorakenteen liialliset keskittymiset ja siitä seuraavat ikävät haittavaikutukset työlle.

On ihan absurdia ja epärealistista, niin kuin perussuomalaiset täällä tuovat esiin, että yksittäinen polttoainevero olisi meidän kilpailukyvyyn esteenä. Sen esteenä on monta tekijää, niin kuin täällä on sanottu, ja yksi niistä on osaaminen, ja siihen ollaan nyt onneksi panostettu. Sen lisäksi täytyy huolehtia siitä, että tehdään kestävä siirtymä, ilmastonmuutokseen vastataan oikein keinoin. Se työllistää.

16.31 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Holopaiselle erinomaisen tärkeästä huomiosta. Osaaminen on aivan keskeistä Suomen kilpailukyvyyn kannalta.

Tällä hallituksella on hyvin kunnianhimoisia tavoitteita liittyen jatkuvan oppimisen edistämiseen, ja siinä halutaan erityisesti kiinnittää huomiota työikäisen väestön osaamisen kehittämiseen. Ja jos mietitään tällaisia ikäviä rakennemuutostilanteita, esimerkiksi tämän Kaipolan tehtaan sulkemista, niin siinäkin se, että työntekijöiden osaaminen jo työuran aikana on pidetty riittävän hyvällä tasolla, tuottaa myöskin henkilökohtaista muutosturvaa heille sen kaltaisissa rakennemuutostilanteissa sen lisäksi, että tietenkin työ- ja elinkeinoministeriö pystyy vielä räätälöidysti suuntaamaan koulutuspanostuksia tälle alueelle.

Tässä EU:n elpymisvälineen kansallisessa suunnitelmassa tulemme nostamaan jatkuvan oppimisen yhdeksi painopistealueeksi. Toivottavasti sieltä on saatavissa varoja myöskin jatkuvaan oppimiseen niin digitaalisten palveluiden kuin ihan konkreettisesti näiden työvoimakoulutustenkin rahoittamiseksi.

16.32 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kansallinen kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima kietoutuvat yhteen, kuten täällä on sanottu. Yhtä totta on se, että metsäteollisuudessa, kuten muuallakin vientisektorilla, on tietysti liiketaloudellisia intressejä, jotka liittyvät tähän vähähiiliseen teknologiaan, kuten pääminis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

teri kuvasi. Kuitenkin tämä perusproblematiikka täällä jatkuu: Suomen kilpailijamaitaan kunnianhimoisempi ilmastopolitiikka — oli se sitten hakkuupolitiikkaa tai dieselin veroja — johtaa siihen, että verotus kiristyy. Tämä taas johtaa siihen, että palkankorotusvaatimukset ovat hieman korkeampia, ja tämä taas johtaa, silloin kun meillä ei ole omaa itsestä rahapolitiikkaa, siihen, että meidän kilpailukyky heikkenee ja meidän maan kustannustaso karkaa. Tästä seuraa yritysten ja työpaikkojen valumista pois maasta ja toisaalta myös niin sanottua työvoimapulaa. Näistä taas seuraa enemmän menoja ja vähemmän verotuloja, mistä seuraa taas tarvetta kiristää niitä veroja. Tämä hillitön noidankehä on se, julkisen sektorin paisuttamisen ohella, joka on oikeastaan suurimman osan meidän poliittisten ja taloudellisten ongelmien taustalla. [Puhemies koputtaa] Haluaisin kysyä: mihin kohtaan tätä noidankehää hallitus astuu sinne sisälle ja puuttuu tähän?

16.33 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan nyt nämä polttoaineverot esille. Polttoaineverot ovat senttipohjaisia veroja. Niihin on tehty käytännössä joka vaalikaudella suunnilleen indeksikorotusta vastaava korotus. Jos näitä korotuksia ei tehtäisi, niin polttoaineveron ikään kuin reaali vaikutus pieneneisi, sen tuotto pieneneisi. Eli polttoainevero verrattuna melkein kaikkiin muihin veroihin, jotka ovat prosenttipohjaisia, on senttipohjainen. Aivan niin kuin yrityksetkin nostavat ajoittain tuotteidensa hintoja, jotta niiden reaaliarvo säilyy ja tulokehitys turvautuu, niin samalla tavalla valtio hakee verotuloja myös tästä. Myös perussuomalaisten ollessa hallituksessa polttoaineveroa korotettiin aivan samalla perusidealla. [Antti Kurvinen: Perussuomalaisille rautalangasta!]

16.34 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhdannepolitiikka ja rakennepolitiikka ovat ihan eri asioita, vaikka niitä täällä yritetään sekoittaa. Eikä tästä suhdannepolitiikasta suurta erimielisyyttä edes ole, mutta rakenneuudistuksia pitää tehdä nyt, jotta syntyy tulevaisuudenura parempaan ja jotta meillä on varaa elvytyspolitiikkaan, ja sen takia päätöksiä tulee tehdä nyt, vaikka ne eivät heti astuisikaan voimaan.

Minulla onkin kolme täsmällistä kysymystä valtiovarainministeri Vanhaselle: Tullaanko budjettiriihessä tekemään päätöksiä virkamies- ja tutkijatodennetusti 30 000 tai 60 000 lisätyöllisistä? Mikä on se velkasuhde, jonka sanotaan vakauttavan — en ole kuullut mitään numeroa — onko se 80, 100, 200? Olemme tällä hetkellä tuuliajolla. Ja kolmas kysymys, jonka äsken väistitte: voitteko luvata, että yritysten verot eivät kiristy? — Kiitos.

16.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseen kysymykseen: tullaan. Toiseen kysymykseen oma vastaukseni olisi 75. Siitä ei vielä hallituksen päätöstä ole. Ja se kolmas kysymys oli? [Juhana Vartiainen: Voitteko luvata, että yritysten verotus ei kiristy?] — Verotuksessa toimitaan hallitusohjelman mukaan: Yritysverotus ei kiristy. Lämmityspolttoaineisiin on tulossa hallitusohjelman mukaisia muutoksia. Sitten toisaalta sähkövero alenee teollisuudelta. Eli nämä muutokset nähdään tuossa, kun budjettiriihi on käyty. Mitään merkittävää ei ole tässä suhteessa tapahtumassa. [Antti Kurvinen: Rautalankaa kokoomukselle!]

16.36 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta on, hyvät ministerit, jäänyt kokonaan pois semmoinen näkökulma kuin kuntaverot. Te puhutte

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

siitä, että verotus ei kiristy ja meillä on talous hyvin. Oletteko te katsoneet, mikä meidän kuntien tilanne on?

Esimerkiksi meillä Hyvinkäällä työmarkkinatuen kuntaosuus on noussut lähes 30 prosenttia alkuvuonna ja meidän työttömien määrä ja pitkäaikaistyöttömien määrä 40—46 prosenttia. Miettikää, mitä lukuja verrattuna vuoden takaiseen. Me olemme nyt vuoden odottaneet niitä työllistämistoimia, ja kuntaverot nousevat, koska muita keinoja ei ole kunnalla kuin nostaa veroja, jos valtionosuudet eivät nouse. Mitä te aiotte tehdä sille, että kuntaveron jatkuva nostaminen voidaan lakkauttaa? Autatteko te kuntia? Nyt kunnat maksavat tätä työmarkkinatuen kuntaosuuden nousua, ja eivät kunnat voi tehdä niitä päätöksiä teidän puolestanne työllisyyden kasvattamiseksi. Vastatkaa tähän. Kuntalaiset ja kunnat odottavat vastausta. Kuntaverot — mitä te teette sille, että kunnat eivät ole pulassa — ja tämä työmarkkinatuki.

16.37 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus juuri kesäkuussa teki ja eduskunta hyväksyi neljännen lisäbudjetin, jolla on vastattu tämän epidemiatilanteen aikaiseen kuntatalouden heikentymiseen ja niihin lisäkustannuksiin, joita kunnille on tullut. Eli tuoreeltaan tätä kysymystä on ratkaistu.

Ajatus siitä, että ne työllisyystoimet, joita nyt valmistellaan, välittömästi vaikuttaisivat tilanteessa, jossa hetki sitten osa yhteiskuntaa oli suljettu ja jossa vienti ei vedä... Ei pidä luoda sellaista mielikuvaa, että poliittisilla päätöksillä voitaisiin kesken tällaista tilannetta välittömästi työllisyyttä parantaa, [Leena Meri: Voittehan te tukea kuntia!] vaan ne työllisyystoimet antavat mahdollisuuden jatkossa parempaan työllisyyteen.

Ensi vuoden kuntatalouden tukemisesta en tässä anna lausuntoa. On vielä avoinna, minäkalaiseksi aidosti ensi vuoden taloustilanne menee. Mutta kesäkuun päätös kertoo siitä, että hallitus suhtautuu äärimmäisen vakavasti kuntatalouden tilanteeseen.

16.38 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistaiseksi ainoa konkreettinen keino meidän kysymykseemme hallitukselta on ollut tämä sähköveron alentaminen. Se luki jo hallitusohjelmassa, ja investointeja pohtivat yritykset ovat kyllä lukee sen. Nyt kyse on siitä hallitusohjelman kokonaisuudesta, johon tuntuu, että elinkeinoelämässä ei ole uskoa.

Kun kuunnellaan, mitä pääministeri on puhunut tänä kesänä, tai pääministerin porukka, siellä on puhuttu toisaalta demareiden tästä melkein miljardin veronkiristysohjelmasta. Te olette nostaneet muun muassa maastapoistumisveron uudelleen agendalle. Tämän lisäksi muun muassa ministeri Harakka on puhunut siitä, ettei ole lainkaan huolissaan alijäämästä. Emme mekään ole tämän vuoden alijäämästä niin huolissaan, koska nyt on korona. Mutta meidän näkymämme tästä eteenpäin on kaikista synkin Euroopassa. Mitä te aiotte tehdä? Mitä pitää vielä tapahtua, ennen kuin te heräätte, että nyt tarvitaan aitoja rakenne-toimia, ja nimenomaan nyt, eikä vasta parin vuoden päästä?

16.39 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on totta tosiaan linjattu sähköveron alentaminen teollisuudelta EU-minimiin. Se on linjattu, ja tästä linjasta pidetään kiinni. Tämä on sitä pitkälle katsovaa politiikkaa, joka ei poukkoile, vaan tehdään niin kuin on yhdessä sovittu. Hallitusohjelmasta voi myös lukea sen, että juuri tässä budjettiriihessä on ollut koko ajan tarkoitus päättää niistä rakenteellisista työllisyystoimista, joilla pitkällä aikavälillä Suomen työllisyyttä parannetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

Oppositiosta kysytään joka päivä, miksi te ette tänään tee niitä päätöksiä, mutta se oli jo hallitusohjelmassa luettavissa, että ne päätökset tulevat tässä budjettiriihessä, aivan siinä samassa aikataulussa, minkä me olemme aikaisemmin asettaneet.

16.40 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun lainaa nyt otetaan ja ihan syystäkin kymmeniä miljardeja ja sitten EU-lainat siihen päälle, niin onko tässä joku katto, minkä voi ottaa, vai voiko ajatella niin, että tätä lainaa ei koskaan tarvitse maksaa takaisin ja siksi voidaan ottaa kuinka paljon vaan? Missä, hallitus, kulkee se piste, jossa luottoluokitus huononee ja korot nousevat? Italia maksaa jo puolitoista prosenttia korkoa kymmenen vuoden lainasta. Meille se tietäisi useita miljardeja. Oletteko miettinyt tätä?

16.41 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka päivä tätä mietin. Tämä oli ehkä tärkein kysymys tähän mennessä tällä kyselytunnilla — vähättelemättä muita kysymyksiä millään tavalla. [Naurua]

Rahamarkkinoille on ollut tärkeä viesti se, että eurojärjestelmässä on 60 prosentin kriteeri. Siihen ei kukaan usko, mekin olemme ylittäneet sen, ja äsken, aikaisemmin edustaja Vartiainen kysymykseen vastasin, että oman arvioni mukaan Suomen pitäisi pystyä antamaan sellainen sitoumus, jossa 75 prosenttia on nyt se raja.

Velat pitää maksaa takaisin. Kun valtio neuvottelee lainoja, ne ovat useasti viiden vuoden, kymmenen vuoden bulletlaineja, jotka sitten, kun määräaika tulee, pitää maksaa takaisin. Ne yleensä maksetaan takaisin neuvottelemalla uusi velka, ja siinä vaiheessa rahan lainaajat mittaavat meidän luottoluokitustamme, millä hinnalla antavat sen. Omasta pääministerikaudestani ei kauhean pitkä aika ole, ja se oli välillä hyvää aikaa, välillä huonoa aikaa. Jos senaikaista [Puhemies koputtaa] meidän korkotasoaamme käytettäisiin nyt, meillä taitaisivat korkomenot olla yli 2 miljardia suuremmat kuin ne tällä hetkellä ovat. Tämä on suuren luokan kysymys. [Puhemies koputtaa]

16.42 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen peräänkuuluttamat rakennetoimet ovat kovin usein sosiaaliturvan leikkauksia. Kuitenkaan sosiaaliturvan leikkaukset eivät luo uusia työpaikkoja tai suojele olemassa olevia. Köyhiä köyhdyttämällä ei Suomen talous nouse eikä hyvinvointivaltio pelastu. Tällä hetkellä me tarvitsemme elvytystä niin Suomen kuin Euroopan tasolla, niin että talouden pyörät pysyvät pyörimässä. Pitkällä tähtäimellä työllisyyden kannalta kaikista olennaisimpia lienevät tuottavuus sekä osaaminen, joten siinä myös koulutuspolitiikka on äärimmäisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Kaipolan paperitehtaan sulkeminen keskellä koronavirusta on erittäin valitettavaa, ja Jämsän seudulla tarvitaan tukitoimia. Kun kansainväliset yritykset vertailevat, mitä tehtaita suljetaan, saattaa alasajo osua kovin usein Suomeen, sillä täällä irtisanominen on huomattavasti helpompaa ja halvempaa kuin esimerkiksi kilpailijamaassa Saksassa. Kysynkin työministeriltä: olisiko joukkoyrityksien irtisanomissuojaa Suomessa syytä vahvistaa?

16.43 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän Kaipolan tehtaan sulkemisen yhteydessä — ja jo aiemmin muidenkin näiden irtisanomistilanteiden ja tehtaiden sulkemisten yhteydessä — on noussut esiin kysymys siitä, onko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

Suomessa helpompaa irtisanoa työntekijöitä kuin muualla Euroopassa. Kyllä näin voi sanoa, että täällä on irtisanominen helpompaa. Ja se keskustelu meidän pitää myös käydä, onko syytä tarkastella tässä suhteessa työntekijöitten irtisanomissuojaa uudella tavalla. Nämä ovat asioita, joista työmarkkinaosapuolet ovat perinteisesti sopineet ja keskustelleet, ja minä näkisin mielelläni, että myös tässä keskustelussa kaikki osapuolet olisivat mukana ja katsoisivat tarkemmin sitä, millä tavalla suhtaudumme siihen, miten työntekijöitä suojellaan.

16.44 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun puhutaan kilpailukyvyistä, niin kannattaa muistaa, että palkkojen nostaminen on toistuvasti tässä salissa ollut perussuomalaisten työllisyyskeino. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikä ole!]

Alkuvuodesta koronakriisi iski kovaa palveluyrityksiin, ravintoloihin, matkailualaan. Teollisuus porskutti kohtalaisen hyvin vanhojen vahvojen tilauskirjojen turvin. Loppuvuodesta tilanne uhkaa kuitenkin heikentyä huomattavasti, ja ensi vuoden alku saattaa olla hyvinkin synkkä. Se tarkoittaa, että teollisuusyritys saattaa tehdä voittoa tämän vuoden puolella mutta huomattavaa tappiota ensi vuonna. Kysyn hallitukselta, ministeri Lintilältä: Olisiko mahdollista harkita sitä, että voisi halutessaan pidentää tilikautta kahden vuoden pituiseksi, jolloin tämän vuoden voittoja voisi suoraan käyttää ensi vuoden kuopan paikkaamiseksi? Tämä olisi kustannusneutraalia. Toki se vaikuttaisi yhteisöveron tuottoon yhden vuoden kohdalla, [Puhemies koputtaa] mutta pitkällä aikavälillä se tasaantuisi. Voisiko tällaista ottaa harkintaan?

16.46 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja heitti nyt kyllä äkkiseltään aika pahan. Mutta jos muistelisin, niin tällä hetkellä yritys voi jo hakea jatkoon 16 kuukauteen tietyllä tavalla. Jos se viettäisiin kahteen vuoteen, oletan, että se vaatisi lakimuutoksen. Nykyinen kirjanpitolaki ei varmaankaan sitä salli. No, sitten tultaisiin siihen tilanteeseen, mikä on yhteisöverotuotto siltä ajalta. Sitä voitaisiin tietysti ajatella sillä tavalla, että jos tällä hetkellä on suoraan tuettu yrityksiä, niin nyt se tulisi, voisiko sanoa, jaksotettuna verona.

Ehkä nyt kuitenkin kaikkein tärkeintä olisi se, että me pystyisimme — näihin aikaisempiinkin kysymyksiin liittyen — siihen, että näkymä tulevaisuudesta kirkastuisi. Tämä on ehdottomasti suurin ongelma yrityksille, niin heidän investoinneilleen kuin toiminnalleen, että ennustettavuus on erittäin sumuista tällä hetkellä.

Mutta ihan mielenkiintoinen ajatus, ja täytyy kyllä tehdä jonkinnäköinen sormiharjoitus tuosta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän aiheen käsittelyn lopuksi otamme vielä ensimmäisten kysyjien kysymykset.

16.47 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän kyselytunnin aikana on tullut selväksi, ettei hallitus tingi tuumaakaan vihervasemmistolaisesta veropolitiikastaan, [Naurua] joka laihduttaa suomalaisen lompakkoa, yritysten kannattavuutta ja ajaa työn halpamaihin. Vihervasemmistolainen politiikka tekee tätä vauhtia Suomesta kehitysmään — siis halpamaan.

Me perussuomalaiset haluamme keventää suomalaisen verotaakkaa. Me haluamme luoda kannustimia uudella yritysverojärjestelmällä, joka kannustaa investoimaan ja työllistää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2020 vp

mään. Nämä luovat työpaikkoja. Työttömyyttä ei hoideta vain maksamalla lisää toimeentulotukea, sitä hoidetaan luomalla työpaikkoja.

Arvoisa hallitus, vielä kerran kysyn: oletteko valmiit tarttumaan näihin perussuomalaisen esityksiin ja luomaan töitä Suomeen?

16.48 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksessä oli sellaista pyrkimystä poliittiseen leimaamiseen, että mietin, miten tähän vastaisin. [Naurua] Kun viime kaudella perussuomalaiset olivat nostamassa polttoaineiden verotusta, miksi te teitte sen? Oliko se teiltä tietoinen ilmaus siitä, [Kimmo Kiljunen: Vihervasemmistolainen päätös!] että haluatte olla vihervasemmistolaisia, vai mistä siinä oli kyse? [Naurua]

16.48 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin äsken hiukan huolestuneena ministeri Haataisen vastauksen, kun kysyttiin joukkoyrittäjien esittämisestä. Minkälaisen viestin luulette, että tämä lähettää sellaiselle yritykselle, joka haluaa mahdollisesti investoida Suomeen? Olen kyllä aika varma siitä, että silloin ajatellaan, että ainakaan Suomeen emme ole tulossa.

Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että tarvitsemme dialogia poliittisten päättäjien ja yritysjohtajien kesken. Sen takia kysyisinkin nyt teiltä, pääministeri Marin: oletteko valmis kutsumaan esimerkiksi pyöreän pöydän keskustelun, jossa on työmarkkinaosapuolia, yritysjohtoa ja poliittisia päättäjiä ja jossa yhdessä katsotaan, mitä tälle tilanteelle voitaisiin tehdä?

16.49 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Kuluneella viikollakin olen keskustellut yritysjohtajien kanssa, merkittävien tahojen kanssa, joilla tietenkin on myös intressejä investoida Suomeen, ja olemme käyneet vuoropuhelua. Tätä vuoropuhelua on käyty säännönmukaisesti eri tahojen kanssa, ja esimerkiksi osana tätä EU:n elpymiskokousta on tarkoituksenmukaista ja järkevää, ja tästäkin hallituksessa olemme jo käyneet keskustelua, että tämän Suomen elpymissuunnitelman osalta tarvitsemme tiivistä vuoropuhelua elinkeinoelämän toimijoiden ja yritysten kanssa, koska me haluamme tietenkin yhdessä löytää niitä kohteita, joilla uudistamme Suomen tuotannon ja teollisuuden rakenteita vihreää kasvua tukevasti, digitaalisemmaksi, millä parannamme Suomen kilpailukykyä pitkällä aikavälillä. Nämä ovat juuri sellaisia konkreettisia kysymyksiä ja asioita, joissa me tarvitsemme vahvaa ja tiivistä yhteistyötä, ja uskon, että tähän yhteistyöhön, toivon mukaan, myös elinkeinoelämä on valmis tarttumaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.